

Vuokkiniemi
Kivijärvi
Marttinen

1. Marttinen Iknatta	Kij.M.	1
1.1. Marttinen Iivana Iknatanpoika	Kij.M.	1
1.1.1. Marttinen Muarie Iivanantyyttö	Kij.M.	2
-----		2
2. Marttinen Malahvie Martinpoika	Kij.M.	2
2.1. Marttinen Ontro Malahvienpoika	Kij.M.1.	3
2.2. Karhunen Tomna Malahvientyyttö	Kij.M.2.	5
2.3. Marttinen Vasselei Malahvienpoika	Kij.M.3.	6
2.4. Marttinen Ilja Malahvienpoika	Kij.M.4.	6
2.5. Lesonen Okahvie Malahvientyyttö	Kij.M.5.	7
2.6. Marttinen Riiko Malahvienpoika	Kij.M.6.	7
Remsu Moarie Ontrontyyttö	Kij.M.1.1.	8
Huovinen Olona Ontrontyyttö	Kij.M.1.2.	9
Marttinen Iivo Ontreinpoika	Kij.M.1.3.	9
Marttinen Kirilä Ontronpoika	Kij.M.1.4.	10
Marttinen Anni Ontrontyyttö	Kij.M.1.5.	10
Huovinen Moarie Vasseleintyyttö	Kij.M.3.1.	10
Rugojeva Palaka Vasseleintyyttö	Kij.M.3.2.	11
Ioilev Anni Vasseleintyyttö	Kij.M.3.3.	12
Marttinen Huoti Vasseleinpoika	Kij.M.3.4.	13
Marttinen Miitrei Vasseleinpoika	Kij.M.3.5.	13
Marttinen Vasselei Iljanpoika	Kij.M.4.1.	13
Marttinen Huoti Iljanpoika	Kij.M.4.2.	13
Lesonen Okku Iljantyyttö	Kij.M.4.3.	13
Rettijev Varvana Iljantyyttö	Kij.M.4.4.	13
Marttinen Miitrei Iljanpoika	Kij.M.4.5.	14
Marttinen Matti Riionpoika	Kij.M.6.1.	14
Marttinen Poavila Riionpoika	Kij.M.6.2.	14
Marttinen Iivana Riionpoika	Kij.M.6.3.	14
Lesonen Iro Riiontyttö	Kij.M.6.4.	15
Marttinen Anni Riiontyttö	Kij.M.6.5.	16
Marttinen Niilo Iivonpoika	Kij.M.1.3.1.	16
Marttinen Paavo Iivonpoika	Kij.M.1.3.2.	16
Vuoristo Vivi Iivontyyttö	Kij.M.1.3.3.	16
Marttinen Santtu Iivonpoika	Kij.M.1.3.4.	16
Marttinen Sandra Mattintyyttö	Kij.M.6.1.1.	17
Marttinen Vasselei Mattinpoika	Kij.M.6.1.2.	17
-----		17
Marttinen Timo	Kij.M.1.	17
Huovinen Stepanie Timontyyttö	Kij.M.1.1.	17
Huovinen Petri	Kij.1.1.1.	18
Huovinen Nasto	Kij.1.1.2.	18
-----		18

1. Marttinen Iknatta

Kij.M.

Lapset: Iivana

1.1. Marttinen Iivana Iknatanpoika

Kij.M.

Lapset: Muarie

1.1.1. Marttinen Muarie Iivanantytö

Kij.M.

Synt. n. 1823

Kuollut 1888.

1 Puoliso: ”Löytö- Kauro”

2 Puoliso: Jehrimä

(Ilves-Jehrimä)

Iknattaisen Iivanan tytär, Marttisä; ks. ”Kylän patsas” Moarie. ¹

Ohkemien Muarie Kivijärvi, kuoli v. 1880 noin 70-vuotiaana. A.R. Niemi päättelee Karjalaisen ja Marttisen yhdenmukaisista tiedoista, että kyseessä on **Iknattaisen Iivanan tytär Muarie**, sukuaan Marttisä eli kuulu häävirsien taitaja, joka tunnettiin myös nimellä ”kylän patsas” Muarie. ²

”Kylän patsas” Moarie; Kivij.

Lauloi G:lle 28-29. 06.1872 yhdessä toisen naisen kanssa. Oli epäilemättä (tieto esiintyy paitsi Marttisella myös Karjalaisen muistoonpanemana) **n.s. Ohkemien Moarie, Iknattaisen Iivanan tytär Moarie, o.s. Marttisä**. Tämä oli syntynyt Kivijärvessä, kuoli n. 70 v:n vanhana v.1880. (Marttisen v. 1908 antaman tiedon mukaan: s. v. 1823 k. v. 1888.) Nimityksestä ”kylän patsas” huomauttaa Marttini, että sitä Vuokkiniemen-Uhtuen seuduilla käytetään rikkaasta tai muuten vaikutusvaltaisesta henkilöstä. ”Kai Ohkemien Muarie lienee itkuvirsensä ja muun muinaistiedon kautta ollut merkittävä henkilö paikkakunnalla, koska tuon nimen oli saanut. Hänen pääasiallinen taitonsa oli itkuvirsien laulaminen.” Paitsi itkettäjä oli M. hyvin tunnettu häävirsien laulaja. ”Ei häitä hänettä pietty monessa kylässä; hänen alla oltih Latvajärvet, vielä muutki kylät.” Eli koko ikänsä hyvin köyhänä, enimmäkseen ”kysyntäpalasilla”. Lisäksi koetteli tienata tietohuolla, lempeäkin tytöille nosti (”Matolahessa neittysie kylvetti”), häissä kulki laulamassa häävirsä ja ”itettämässä”. ³

Ohkemien Muarie (Moarie Iknattaisen Iivanan Marttisä tytär) synt. n. 1823, kuoli 1888.

Ohkemien Muarie, on luultavasti sama kuin Moarie Iknattaisen Iivanan Marttisä tytär. Arvellaan olevan sama ”Kylän patsas”, joka Suom. Kirj. Seuran luettelossa mainitaan. Hän oli syntynyt ”omassa kylässä” noin v. 1823, kuoli Kivijärvessä v. 1888. Muarie oli taitavimpia itkettäjiä ja hyvin tunnettu häävirsien laulaja. ”Ei häitä hänettä pietty monessa kylässä; hänen alla oltih Latvajärvet, vielä muutkin kylät.” Muarie oli naimisissa omassa kylässä, ensin ”Löytö- Kauron” kanssa, ja myöhemmin **Jehrimän (Ilves-Jehrimä)** kanssa ilman vihkimistä kummallakin.

Koko ikänsä eli Muarie hyvin köyhänä, enimmäkseen ”kysyntä-palasilla”. Lisäksi ”kuotteli tienata tietohuolla”; lempeäkin tytöille (taikojen avulla tietysti) nosti, ”Matolahessa neittysie kylvetti” (Matolaksi on lähellä Kivijärven kylää), häissä kulki laulamassa häävirsä ja ”itettämässä”. ”Millä vain leipäkannikan sai. ”Ei varastanut kuitenkaan.” ⁴

Kivijärvi Talo 7

Malahvie

2. Marttinen Malahvie Martinpoika

Kij.M.

Lapset: Ontro, Vasselei, Riiko, Ilja, Okahvie ja Tomna

Marttini Malahviesta Jeli Huovinen kertoi: »Malahvie pyyti lintuja rihmoilla. Oli alkat kuuluo rapseh, kontie tuli. - Mitä nyt siih tulit? (Kontie) hyökkäsi hänellä kimp puh ta Malahvien kera moah, nyrkkilöillä repi vain ei purrut, lopulla oli sammalilla peittät. Malahvie ei liikahtat. Kontiella oli ollup pennut, se oli niiltä äkäni.»

Myös Vivi Vuoristolle tapaus oli tuttu. Niin pahoin oli kontio repinyt Malahvien, että »loppuikäh tällä kannettih», oli Olona Marttini kertonut. Vyönkin oli kontio viskannut pitkän matkan päähän.

-Vivi Vuoristo huomautti kontion varmaankin olleen se kuulu »Kivijärven kontie», joka puolikesynä sai kuljeskella Kivijärven seudun metsissä, sillä pyssyä käyttävät miehet olivat lähteneet syksyllä laukunkantoon, ja kylään oli jäänyt vain naisia, lapsia ja vanhoja ukkoja. Jokainen sen kontion näki, joka vain vähänkin metsään pistäytyi. -Tästä »Kivijärven kontiesta» Vivi Vuoristolla on pari kertomusta:

Kotonani oli palvelijana Miikkulaisen Anni. Kerran lehmä ei tullut kotiin ja Anni lähti etsimään. Yhtäkkiä hän tunsi, että takaapäin laskettiin kädet hänen olkapäilleen, ja kun hän vilkaisi taakseen, se oli kontio! Anni ei muistanut, miten hän kotiin tuli. Kotiin päästyään hän ei voinut ääneen puhua, kuiskasi vain.

Kontio ei liikkunut, ts. ei koskenut lehmiin, ennen kuin elokuussa, syksyllä. Sanottiin, että kun ei harmaa hevonen enää aidan takaa näy, silloin pitää olla varulliaan, silloin kontio lähtee karjaan.

Kerran äitini oli veljeni kanssa »Kauneessa» (sennimisillä niityillä). Paluumatkalla lähti karhu heltä takaa ajamaan. Äiti ja veljeni juoksivat minkä jaksoivat, ja kontio tuli ryskyen perässä. Tulivat Viljänginjärven rantaan. Rannassa oli enoni Joakkosen Poavilan heinäsoapra ihan lähellä siltaa. Viskasivat palavan tulitikkulaatikon soapraan, ja se onneksi syttyi palamaan. Siihen kontio jäi.

Se Malahvie oli aika poika, jatkoi Vivi Vuoristo vielä, olen kuullut kerrottavan hänestä seuraavankin tarinan: Malahvien joukko oli heinässä Kauneessa. Niityn reunassa, suurien kuusten suojassa oli pirtti, jossa yövyttiin. Juuri kiireisimpänä aikana »nousi semmoni jyräkkä», salamat leimahtelivat ja jyrinä tärisytti pirttipöksää. Silloin Malahvien luonto nousi. Hän meni pihalle ja alkoi hyppiä halteissaan: »Jyräjä mitä jyräjät, vain on se tealäi ukko. Ei tässä varata!» Silloin kuului kamala jyrähdys, ja siinä Malahvie makasi taintuneena kuusen juurella. Kaikki pelästyivät, ja oltiin varmoja, että pyhä Ilja oli näin rangaissut Maiahvieta, kun »oli vet niin ylövä».

Martini Malahviella oli seuraavat lapset: Ontro, Vasselei, Riiko, Ilja, Okahvie ja Tomna. ⁵

Kivijärvi Talo 8

(Malahvien Ontro)

2.1. Marttinen Ontro Malahvienpoika

Kij.M.1.

(Andrei)

Synt. 17.06.1828

Kuollut 1918

Puoliso: 5.1.3. Lesonen Maura Olokkantyttö

Kij.L.3.

Synt. 04.05.1836, Kivijärvi

Kuollut 1926

Lapset: Moarie, Olona, Iivo, Kirilä ja Anni

Maura Marttini.

Laulanut Rautellille, Marttiselle ja Karjalaiselle. ⁶

Marttini Ontro Kivijärvi, (1828-1918), Iivo Marttisen isä. ⁷

Marttini Maura Kivijärvi, (04.05.1836-1926) Ontron Marttisen vaimo, Kivijärven monipuolisin perinteen taitaja ja säilyttäjä. ⁸

Vuonna 1890 60-vuotiaan Andrei Malafeinpoika Martynovin johtamaan kotitalouteen kuuluivat hänen 55-vuotias vaimonsa Maura sekä heidän lapsensa eli 33-vuotias Jelena, 25-vuotias Kirill, 20-vuotias Ivan ja 12-vuotias Feodor. ⁹

Marttini Ontro oli kelpo maanviljelijä, poltti kaskea ja viljeli ohraa ja ruista. Ontro oli rakentanut oman talon, ja se oli ainoa punamullalla maalattu Kivijärven talo (kartassa n:o 8). Marttini Ontron 1. Malahvien Ontron vaimo oli samasta Kivijärven kylästä, Outokkaisen Olekseini 1. Olokan ja hänen (Törsömössä syntyneen) vaimonsa Jelin tytär Maura. Maura on nähtävästi ollut Vienan nerokkaimpia naisia, perinteenkerääjien ehtymätön aarre. Eniten Mauran tietoja kirjoittivat muistiin hänen poikansa Iivo ja Iivon vaimo Olona. Maura oli syntynyt n. v.1835 ja kuoli v.1923. Lapsia

Ontrolle ja Mauralle siunaantui 16, mutta niistä vain 4 ehti aikuisiksi, nim. Moarie, Olona, Iivana (Iivo) ja Kirliä.¹⁰

Martini Maura; Kivij.

Maura Marttisen suku juontaa alkunsa Vuokkiniemestä, josta hänen isovanhempansa muuttivat Kivijärveen kuuluvaan Törsömöön. Mauran äiti, joka oli syntynyt n. v. 1805, joutui 20-vuotiaana suoraan kisapirtistä naimisiin Outokkaisen Olokan kanssa, jonka koti oli kylän parhaita, mutta morsian oli köyhästä kodista. Sulhasen äiti oli toivonut rikasta ja kuuluisaa vaimoa pojallensa ja ilmaisi tyytymättömyytensä joikumalla morsiammen tulijaisissa, että hänen poikansa muka ”toi Törsömöltä tyhmän ja mösläkielen” (mösläkieleksi sanotaan sellaista, joka rikkoo s:ää tai k:ta). Jeli, se oli nuoren minin nimi, eli ikänsä ”pohattana”, vieläpä antoi kuollessaan miehelleen 400 ruplaa, joita oli monta kymmentä vuotta säilyttänyt ullakkoaitan katossa tuohien välissä ja joiden olemassaolosta ei kukaan tiennyt. Oli melkoisen taitava tietäjä ja kuoli Kivijärvässä n. v. 1870. Lapsia oli vaan kaksi tytärtä, joista vanhenpi, Anni, oli naimisissa Kivijärvässä Vaskan Riolla, nuorempi Maura, synt. n. v. 1835, Malahvien Ontrolla (ks. Martini O.) samassa kylässä. Maura eli ikänsä tyypillisenä vanhan kansan käsitysten ja uskomusten edustajana, jotka hänen poikansa Iivana on uskollisesti jälkimaaailmalle pelastanut. Ämmöltään, Outi Jyrintytär Remsuselta, joka niinikään oli tietäjä, hän kerääjille sanoi runonsa oppineensa, mutta itse asiassa on hän muistonsa kerännyt useiden ennen eläneiden seudun asukkaiden taiait ja tempuit, kuten esim. ukkonsa Outokkaisen, joka oli syntynyt n. v. 1760, Niskajärven Hilatan akan (synt. n. v. 1800) ym. tullen siten sangen suureksi vanhan kansanuskon ja pitämysten tuntijaksi. Omassa elämässäänkin hän piti tiukasti kiinni vanhan rahvaan opetuksista ja esimerkistä. Lauloi mielellään vanhoja runoja – parhaat nykyaikaiset laulut olivat hänestä niiden rinnalla mitättömiä – varsinkin ”Ahti Saarelaisen virsi” oli hänen lempivirtensä. ”Kotona ollessani”, näin kertoo hänen poikansa Iivana, ”täytyi minun usein lukea hänelle Kalevalaa. Sitä hän ymmärsi, se löysi vastakaikua hänessä, vaikka muusta suomalaisen kirjan lukemisesta ei sanonut ymmärtävänsä.” Suuren, toiselle kymmenelle nousevan lapsisarjan äitinä, oli Mauran elämä ankaraa taistelua Pohjolan karun luonnon kanssa. Vuosikausiin perheen elättäjät itse eivät saaneet muuta kuin petäjärieskaa syödäkseen. Kerrassaan merkillistä on, että näin ankaran olemassaolon taistelun ohessa korkeampia harrastuksia saattoi pysyä vireillä. Lukemisen opetuksestaan kertoo Iivana Marttini, että naapurissa Jaakkosen Oleksei, joka itse ei osannut lukea – Kivijärvässä ei ollut koulua – piti Vuokkiniemessä vähäsen koulua käyneiden poikiensa avulla koulua siten, että antoi kylän lapsille viikon varrella opittavaksi muutamia venäläisiä kirjaimia ja lupasi ”puaskoja” pakinnoksi, jos kirjaimet muistetaan. Laukkumiesten mukana käärepapereina kulkeutuneista sanomalehtinumeroista oppi lukuhaluinen poika sitten suomea lukemaan ja kirjoittamaan liitupalalla seiniin piirtelemällä ja varsinkin kiukaalla päreihin piirtelemällä. Mutta näinkin alkeellisilla opinnoilla kehittyi pojasta mieheksi vartuttuna ensimmäinen ja erittäin huomattava ja taitava kotiseutunsa kansanrunouden kerääjä, jonka keräykset usein koskevat kansanelämän vaikeammin tulkittavia aloja, jotka tilapäisiltä matkaajilta tavallisesti jäävät salaan ja vasta aukeavat seudun omille lapsille. Kaukonäköinen Lönnrot jo aikoinaan ymmärsi kotiseudun tutkimuksen suomalaisten heimojen omasta keskuudesta kasvatettujen tutkijain kautta pahaiten edistyvän (Lönnrotin matkat I. s. 191). Maura Marttini elää vielä (1921) ja on mekoisen virkeässä voimissa. Paitsi poikaa, Iivanaa, on perheen Vuokkiniemeen naitu tytär, Muarie, ollut suuresti huvitettu kansanrunouden tuntemisesta ja keruusta, ks. Remsujeff Muarie.¹¹

Martini Ontro; Kivij.

”Kivijärvi on pieni eikä runoista rikas”, oli Boreniuksen retkikunnan käsitys v. 1872, mutta myöhempi, Iivana Marttisen suorittama, työ on osoittanut, että pitempiaikainen paikallinen keräystyö on paljon arvokasta vanhaa täältäkin tuonut ilmoille. Tämä lähellä Suomen rajaa oleva kylä käsittää likellä olevat Vatsunvaaran ja Kirilänvaaran taloryhmät sekä kauempana ympärillä olevat Ilvesvaaran, Paahkomienvaaran ja Törsömön, v. 1900 yhteensä n. 42 savua, joista 1/3 (n. 10 tal.) oli silloisena hallavuonna omillaan toimeen tulevaa. I. Marttisen tietojen mukaan on Kivijärvässä alkuansa ollut vaan kaksi sukua: Marttiset ja Lesoset, joista Marttisien sanotaan polveutuvan suomalaisesta Martti-nimisestä miehestä. Tähän viittaa sekin että esim. Lesosia eli

Lesojeffeja on n. 80% koko kylän väestä, ja että muita, ilmeisesti myöhemmin muuttaneita, kuten Remsusia ja Perttusia, on vaan joku perhe. Noin ¾ :stä taloista käytiin kaupalla Suomessa. Suomen vaikutusta lienee, että Kivijärven nuori polvi on ymmärtänyt valistuksen merkityksen aikaisemmin kuin monien muiden kylien, siellä useimmat tytötkin osaavat lukea ja kirjoittaa. Vanhan polven edustajista Ontro Marttini ei ollut runoniekka ei tietäjä eikä sanaseppä, mutta pitkän elämänsä kululla on hän sekä nähnyt että kuullut paljon, joka hänen poikansa kautta on tullut jälkimaailman tietoon. O. syntyi n. v. 1820-1825. Nai n. v. 1850 samasta kylästä **Outokkaisen Oleksestä tyttären, Mauran**, ollen silloin n. 25-vuotias, nuori vaimo 16 v:n ikäinen. Eli sitten ”yhtenä talona” veljiensä Iljan, Vasselein ja Riion kanssa, kunnes tuli ”suuri ero”, joka kaikessa suvussa tapahtui, (”suureksi eroksi” sanotaan veljesten eroamista eri taloiksi. ”Jako juattu, leipä leikattu”) ja O. rakensi pirttipöksän vähän matkan päähän vanhalla paikalta. Oma tupa valmistui v. 1869; se oli ilonpäivä, jota vanhemmat myöhemmin kyynelsilmin muistelivat siihen liittyviä suuria ponnistuksia ajatellessaan. Vanhan kansan tapaan viljeli Ontrokin huuhtaa, teki työtä melkein yötä päivää, mutta kunnan ruoka-ateriaa ei silti saanut, vähät jauhovarot täytyi säästää petun sekoitukseksi, joka oli alinomaisena leivän vastikkeena. Pettua ja vehkaa hiki hatussa piestiin. Usein vei halla kaiken. Säästää piti äärimmäisiin; tällainen elo oli tosin alkuperäistä metsänraikasta, mutta toisaalta puutteellista ja kurjaa. O. ei ollut kyvykäs kauppatoimiin, mutta kävi kuitenkin Suomessa laukun keralla. Pysyi työkykyisenä korkeaan ikään asti; vaikka jo lähenei yhdeksättäkymmentä veti vielä nuottansa ja kiersi penikulmaisen ”puutikkansa” (ansakierroksensa). Ontro kuoli maaliskuussa v. 1918, sanottiin kuollessaan olleen n. 102 v. ikäinen. Niin kuin Maura Marttisen elämäkerrassa on mainittu, ovat, paitsi perheenemäntää, poika Iivana ja tytär Muarie Karjalan heimon sivistyshistoriassa erittäin muistettavat.¹²

Vuokinsalmi Talo 13

Pirttiaho

2.2. Karhunen Tomna Malahvientyttö

Kij.M.2.

(Marttinen)

Synt. n. 1830 Kivijärvi

Puoliso: 3.2. Karhunen Tero Kauronpoika

Vus.K.

Synt. n. 1833, Vuokinsalmi, Pirttiaho

Kuollut 1903

Marttini Malahvien tytär **Tomna** oli naimisissa **Tero Karhusen** kanssa Vuokinsalmen Pirttiahossa.¹³

Pirttiahon Tomna; Vuokins.

Leski, muistoonpanoissa eri lailla merkitty: mutta v. 1903 n. 70 v. ja 1912 n. 80 v. näkyvät lyövän yhteen. Eli vielä v. 1920 Pirttiahon hyvinvoivassa talossa. Pieniä ”primiettojä” jonkun verran Marttiselle kertoi. On Kivijärvestä Malahvien tyttäriä, Ontro Marttisen sisar. Hänen elämänsä on onnellisempi monien muiden aikaisin leskeksi jääneiden elämää, kun hyvin toimeentulevassa kodissa on saanut elämänsä iltapäivät viettää.¹⁴

Pirttiahon Tero kuoli nuorena kauppamatkalla Suomessa; kuollessaan hänet tuotiin reessä kotiin. Teron vaimo oli Kivijärvestä **Tomna Malahvientyttö Marttini**, jonka tiedetään eläneen >>Pirttiahon hyvinvoivassa talossa>> vielä v. 1920, lähes 90-vuotiaana. - Pirttiahossa kerrotaan olleen erityinen huone pyhittäjille eli startsoille, vaikkei talonväen joukossa ollut pyhittäjiä.¹⁵

Pirttiahon Tomna; Vuokinsalmi, Ontron Marttisen sisar, Ivo Marttisen täti. Jäi nuorena leskeksi, kun mies (Pirttiahon) **Tero Kauroni** kuoli sumptsankannossa ollessaan. – v.1903 oli noin 70-vuotias.¹⁶

Kivijärvi Talo 9

(Malahvien Vasselei)

2.3. Marttinen Vasselei Malahvienpoika

Kij.M.3.

Kuollut 1902

Puoliso: Mikutjev Olona

Synt. n. v. 1850

Akonlahti

Lapset: Moarie, Palaka, Anni ja Huoti

Marttini Vasselei Kivijärvi, Kuoli v. 1902, Ontro Marttisen veli ja Iivo Marttisen setä. Puoliso **Olona o.s. Mikutjeff**.¹⁷

Malahvien Vasselein vaimo **Olona** (kts. Marttini Olona).¹⁸

Marttini Olona Kivijärvi, o.s. Mikutjeff Akonlahdesta, **Malahvien Vasselein** vaimo, synt. n. 1850.¹⁹

Marttini Vasselei; Kivij.

Ontro Marttisen veli. Oli rehellinen ja perheestään huolehtiva mies sanan kauneimmassa merkityksessä. Aikaisimmasta nuoruudestaan alkaen kävi kauppamatkoilla Pietarin seudun suomalaisen väestön keskuudessa, palaten keväisin kotiin, kuten muuttolintu. Runoja V. ei osannut juuri ollenkaan, mutta yleisestä taikoihin uskomisesta ei hänkään ollut vapaa. Syntynyt ja kasvanut Kivijärven Malahvien talossa. Neljä veljestä oli; kun kaikki olivat menneet naimisiin, erosivat veljekset sovussa ja V. perusti kotinsa kivenheiton päähän vanhalta paikalta. Kuoli v. 1902.²⁰

Marttini Olona; Kivij.

Malahvien Vasselein, s.o. Vasselei Marttisen (Iivana Marttisen sedän) vaimo; ei ollut tietäjä eikä runoniekka. ”Nuo hänen vähäpätöiset runonpätöksensä ja sananlaskunsa ovat niitä tavallisia pieniä, joita melkein jokainen karjalainen nainen osaa. Pieniä taikoja hänellä kenties on vähän tavallista enemmän” (I. Martt.) Synt. Akonlahdessa n. v. 1850 (toisin v. 1901 merkitty 60 v. vanhaksi), joutui n. 16-vuotisena naimisiin Kivijärveen. Tyttäret, *Moaria* (Manu), *Palaga* (naimisissa Kostamuksessa: Palaga Rugojeff) ja *Anni* ovat kaikki kansantietoutta antaneet Iivana Marttiselle. Perhe eli verrattain vapaana puutteesta; perheenisä, Vasselei, oli perin rehellinen ja perheestään huolehtiva mies. Olona M. elää vielä (v. 1921) Kivijärvessä tyttäriensä Annin ja Manun kanssa entisessä kodissaan.²¹

Marttini Vasselei rakensi oman talon vanhalta paikalta etelään Iknattaa päin (kartassa n:o 9). Vasselei oli nuoresta pitäen kauppamies. Hän kaupitsi Inkerinmaalla ja ansaitsi hyvin. Vasseleilla oli hienot käytöstavat: hän tervehti kädestä pitäen vastaan tulijoita, otti lakin päästään tervehtiessään; hänestä sanottiinkin: »Ka näkyy jotta rahvahassa on ollut, ei tule nipitellen, näpitellen». Silti Vasseleilla oli horjumaton usko taikoihin; ennen kauppamatkalle lähtöään hän aina teki vahvat temput. Vasselein vaimo **Olona Mikutjev (1. Mikkujev)** oli Akonlahdesta (synt. n. v. 1850). Heillä oli lapsia Moarie, Palaka, Anni ja Huoti.²²

Kun **Vasselei** kuoli, niin Vatsun Vouri tuli leskeä »kosjomah». Olona ilmoitti kuitenkin, ettei hänen selkensä enää taivu kumarruksiin. Sitten **Olona** keitti Vourille »aparatsäijyt», ts. teetä lohdutukseksi rukkasista, ja molemmat nauroivat koko asialle. Myöhemmin Vouri otti vaimokseen Lukan Petrin Tatjanan Poahkomienvaarasta.²³

Kivijärvi Talon 41

(Malahvien Ilja)

2.4. Marttinen Ilja Malahvienpoika

Kij.M.4.

Kivijärvi, Ilvesvaara

Lapset: kaksospojat Vasselei ja Huoti ja työt Okku ja Varvana.

Martini Ilja meni kotivävyksi livesvaaraan. Hänellä oli kaksospojat Vasselei ja Huoti ja työt Okku ja Varvana. Iljasta enemmän myöhemmin.²⁴

Malahvien Iljan ja Kaurosen paikka olivat entisinä aikoina olleet yhtenä talona. Ehkä pojat kuolivat, koska talot joutuivat vävyille. **Malahvien Ilja** tuli kotivävyksi »vanhalle paikalle» (kartassa n:o 41). Iljalla oli lapsia kaksospojat Vasselei ja Huoti sekä työt Okku ja Varvana. Huotin vaimo oli Napsun Miihkalin tytär; hän hirttäytyi. Okun nai Hilipän Huoti Kirilänvaaralle ja Varvanan Kaurosen Ohvo Ilvesvaaraan. - Vivi Vuoristo kertoi: Suomussalmelainen isäntä Kyllölän Vilkko (Ylivuokista), jolle Ilja oli velkaa, oli kaksospoikien synnyttyä tullut Iljan luo saataviaan peräilemään. Ilja soudatti kahta kätkyttä Vilkon tullessa ja ilmoitti: »Ka, en hyvä veli ole voinut maksoa kun tuli tämmöini tsuuto!» - »Näen, näen, hyvä veli, ettet voi maksaa», sanoi Vilkko.²⁵

Kivijärvi

2.5. Lesonen Okahvie Malahvientyttö

Kij.M.5.

(Martinov)

Puoliso: 1.2.4.2. Lesonen Konstu Jaakonpoika

Kij.L.

(Kondrad Jakovlevits Lesojev)

Synt. 20.03.1820, Kivijärvi

Lapset: Ontto, Omelie, Onussa ja Paraska

Kondratan vaimo Kivijärvi, Ilmeisesti **Juakkosen Kondratan** vaimo **Okahvie**, Ontro Marttisen tytär.²⁶

Konstusta lauloivat (Vivi Vuoriston kertoman mukaan) Vuokinrannan työt häntä muistellen: »**Joakkosen Konstu** se komie Konstu, hyppelöy ta tanssoau.» Konstun vaimo oli Kivijärvestä **Marttisen Malahvien Okahvie**. Heillä oli pojat Ontto ja Omelie, joilla kummallakin oli oma talo (kartassa n:ot 1 ja 2), ja työt Onussa ja Paraska.²⁷

Marttisen Okahvien nai Joakkosen Kontratta 1. Konstu. Heillä oli kaksi poikaa, Ontto ja Omelie, ja kaksi tyttäätä, Onussa ja Palaka; perheestä enemmän edellä Joakkosen suvun (sukunimi Lesoni) vaiheiden yhteydessä.²⁸

Kivijärvi Talo 7

(Malahvie)

2.6. Marttinen Riiko Malahvienpoika

Kij.M.6.

Synt. n. 1857

Puoliso: 3.3. Lesonen Iro Iivanantyttö

Kij.L.3.

Synt. n. 1836, Kivijärvi, Pirttiniemi

Kuollut 1917

Lapset: Matti, Poavila, Iivana, Iro ja Anni.

Martini Iro; Kivij.

Riion leski; v. 1911 75 v. vanha. Kuollut v. 1917.²⁹

Martini Iro Kivijärvi, Alkuaan Pirttiniemen Iro, Kivijärvi, **Malahvien Riion leski**, v. 1911 oli 75-vuotias.³⁰

Martini Riiko Kivijärvi, Ontro Marttisen veli, Iivo Marttisen setä, synt. 1857.³¹

Martini Sandra Kivijärvi, **Riiko ja Iro Marttisen** tytär, v. 1911 oli 22 .v. Myöh. opettajana Suomessa (Kajaani), kuoli 1975.³²

Marttini Malahvien poika **Riiko** asui vanhassa Malahviessa, joka tiettävästi oli Kivijärven vanhin talo. Se oli hänen perintöosuutensa. Malahviessa hän asui vielä 1922 kun raja meni umpeen. Hänen vaimonsa oli Pirttiniemen **Iro**, Jelessein ja Maksiman sisar. Heillä oli lapsia **Matti, Poavila, Iivana eli Juho, Iro ja Anni**. Matti nai Joakon Iivanan Outin Poahkomienvaarasta. Yksi Matin ja Outin tyttärinä oli Santra, joka on ollut opettajana Vuolijoen, mutta on nyt eläkkeellä (Santran sisaria elää Venäjällä). Poavilan vaimo Hilma oli Loimaalta. Iivanan eli Juho Marttisen vaimo oli Anna Laine. Iivana Marttinen kuoli hyvin varakkaana Mäntässä v. 1969. Iro oli ensin naimisissa Joakkosen Poavilan kanssa ja Poavilan kuoltua Kirilän Ipatin kanssa Kirilänvaaralla. Anni oli nuorena tyttönä lastenhoitajana Iivo ja Olona Marttisella Ypäjällä, oppi hyvin lukemaan suomea, oli naimisissa Kostamuksessa.³³

Vuokkiniemi Talo 30

Kaskola Lamminpää

(Lamminpeän Miihkali)

Remsu Moarie Ontrontyttö

Kij.M.1.1.

(Marttinen)

Synt. 1861 Kivijärvi

Kuollut 1942

Puoliso: 1.1.4. Remsu Miihkali Miitreinpoika

Vuk..R.4.

Synt. n. 1865, Vuokkiniemi, Kaskola

Vihitty: 1888

Lapset: Nasto, Petri, Anni, (kaikkiaan 8 lasta)

Moarie, synt. 1861, tuli kuululsaksi runontaitajana ja sadunkertojana. »Mari oli hyväpäinen ja opinhaluinen lapsi, mutta koulua ei Kivijärvellä eikä lähitienoillakaan ollut. Vuokkiniemellä paikallinen pappi opetti lapsia 4 tuntia viikossa, mutta Kivijärveltä on Vuokkiniemelle matkaa 30 virstaa. Jo lapsuudessaan Mari oli innostunut runoihin ja erikoisesti satuihin. Koulutietojen asemesta hän opiskelee runonlaulannan ja sadunkertomisen taitoa. Marin opettajina ovat hänen äitinsä ja Marin kotitalossa kaksi vuotta asunut runonlaulajavanhus - Iro Lesonen Vuonnisesta.» Näin petroskoilainen Palaka Kuikka-Jevsejev, joka on paljon tallentanut Moarien tietoja. Vuonna 1888 Moarie meni naimisiin Vuokkiniemen Kaskolaan, josta oli kotoisin hänen miehensä, **Lamminpään Miihkali 1. Miihkali Remsu**. Vuokkiniemessä ja Petroskoissa tutkijat haastattelivat Moarie eli Mari Remsua. »Häneltä on kerätty Kalevala-aiheisia kertovia lauluja ja muita kertovia lauluja, suuri määrä häälauluja, loitsuja, sananlaskuja, arvoituksia, viihdytyslauluja, erilaisia paikallisia muodostuksia ja suuri määrä satuja» (Palaka Kuikka-Jevsejev). - Moarie Remsu kuoli sodan aikana v. 1942.

Moariella ja Miihkalilla oli 8 lasta. Vanhin poika Petri Remsu (synt. 1889) muutti 1908 Poahkomienvaaran Ortjoon, josta hänen vaimonsa Matro Ortjontyttö Lesoni oli syntyisin. Petrasta ja Mattosta, jotka 1944 muuttivat Suomeen, tulee puhe Poahkomienvaaran asukkaiden esittelyssä. - Yksi Moarie Remsun tyttärinä on Anni Rettijeva, joka asuu Uhtuan Luusalmessa. Häneltä on Petroskoissa Tiedeakatemian tutkimuslaitoksessa kirjoitettu muistiin »paljon runoja ja satuja».³⁴

Remsujeff Miihkali; Vuokkin.

Synt. Vuokkiniemessä v. 1864; ollut nuorempana Suomessa kauppa-apulaisena ja haarakaupanhoitajana, mm. Ruovedellä v. 1895-96. Naimisissa **Muarie Marttisen** kanssa. Vuokkiniemeen asetuttuansa elättänyt perhettänsä kirvesmiehen työllä. On myös kirjoitusmies. Antanut etupäässä häämenoihin kuuluvia taikoja I. Marttiselle ja oli suurena apuna tämän kirjoittaessa Suom. Kirj. Seuralle jätettyjä Vienan läänin häämenojen kuvauksia. Miihkalin runovarot sen sijaan eivät ole suuret. Mekein kaikki taikansa kuullut Kaskon Huotarivainaalta, joka on kuollut n. v. 1875 80:n vanhana. On paikkakunnalla enin käytetty patvaska. Miihkalin valistunutta mieltä todistaa, että hän tieteen hyväksi luopui vanhoista, lujista patvakanvaroista (ne painoivat n. 2 kiloa ja sisälsivät kymmeniä eri myttyjä, kuten siipioravia, linnunpäitä, siipiä ym.), jotka edellä mainittu Kaskon Huotari 120-140 vuotta takaperin oli Suomesta, Ullavalta, tuonut Vuokkiniemeen; ne säilytetään nyt

Suomen Kansallismuseossa. Elää vielä v. 1921 Vuokkiniemen Lamminpäässä. On erittäin innokas uuden ajan valistusasiain harrastaja. Ollut viime vuosina Vuokkiniemen nuorisoseuran, suomenkielisen koulun ja Karjalan sivistysseuran huomattavin toimihenkilö. Hänen ansiotaan mm. oli, että v. 1918 Vuokkiniemeen saatiin suomenkielinen koulu.³⁵

Kuivajärvi

Huovinen Olona Ontrontyttö

Kij.M.1.2.

(Marttinen)

Kivijärvi

Puoliso: 1.1.4.3. Huovinen Huotari Iknattanpoika

Kuj.H.3.

(Feodor)

Synt. 1858, Kuivajärvi

Kuoli 1938.

Marttini Ontron tytär Olona oli naimisissa **Iknattaini Huotarilla** (sukunimi **Huovinen**) Kuivajärvestä; hän kuoli lapsivuoteeseen. Sitten Huotari nai Latvajärvestä »Suuren Iivanan» Okseniin, ja heidän tyttärensä on Kuivajärven Karhusen vanhaemäntä Moarie.³⁶

Huotari (Feodor) Iknattanpoika Huovinen oli syntynyt 1857, kuoli 1938. Huotarin ensimmäinen vaimo oli Kivijärven **Marttisia, Ontron ja Outokkaisen Mauran tytär Olona**, jonka Suomeen siirtynyt veli Iivana oli Vienan perinteen suurkerääjä, ja sisar, Vuokkiniemen Kaskolaan naitu Moarie Remsu tunnettu sadun ja runon osaja. Olonan kuoltua synnytykseen Huotari oli leskenä kuusi vuotta. Huotarilla oli huono sisäänlämpiävä pirtti, jonka tilalle hän aikoi ennen uuden vaimon ottoa rakentaa uloslämpivän. Vaan kun tuli keväällä Kuivajärvestä Miikkulan praasniekka, jonne saapui väkeä Latvajärvestä saakka, niin katrelia kisattaessa hän mieltä eräeseen Latvajärven tyttöön, Okseniin, joka heti praasniekasta jäi Kuivajärveen, ei halveksinut Huotarin sisäänlämpiävää pirttiä. Sitten he yhdessä menivät Okseniin isältä Iivanalta (»Karhu-Iivanalta») kysymään, mitä hän naimiskaupasta arveli. Isä oli pahoillaan, mutta antoi luvan: »Vielähän niitä miula jäi, eipähän tuo ollut ainut tyttö!» Iivanaa kutsuttiin »Suureksi Iivanaksi», vaikka hän oli huomiota herättävän pienikokoinen. »Senkö tähän silmä kutsutah Suureksi Iivanaksi, jotta siula ois hyva mieli?» ihmettelivät lapset. - Okseniin äiti oli Perttuni Iro, sokean Miikkali Perttusen serkku.

»Suuren Iivanan» eli Iivana Karhusen ja Iron lapset olivat: (pojat) Veto; Ortjo, jonka vaimo Okseni oli Latvajärven Nauvunvaaralta; he tulivat 1. maailmansodan jälkeen Suomeen, jossa heidän tyttärensä meni naimisiin Suomussalmen kirkolla kauppianaan toimineen (v.1882 syntyneen) vuokkiniemeläisen Teppo I. Teppana Seppäsen (alk. Loginov) kanssa; Iivana; Maksima, joka kaatui Japanin sodassa; Vasselei; Petri, oli Saksan sodassa 6 vuotta vankina; (tytöt) Okseni, synt. 1868, kuoli 1945, naimisissa Huotari Huovisen kanssa Kuivajärvestä; Moarie, hänen aviomiehensä Niikkana oli Latvajärven Haapavaaralta; Anni oli samoin naitu Haapavaaralle, aviomies Arhipan Simana.³⁷

Marttinen Iivo Ontreinpoika

Kij.M.1.3.

(Ivan Martinov)

Synt. 27.09.1870, Kivijärvi

Kuollut 1934, Helsinki

Puoliso: Lesonen Olona Olekseintyttö

Kij.L.4.8.

(Jelena)

Synt. 17.07.1883 Kivijärvi

Kuollut 12.05.1971

Ammatti: Opettaja

Lapset: Niilo, Paavo ja Vivi

Marttini Olona Kivijärvi, o.s. Lesoni, Kivijärvi **Iivo Marttisen** vaimo.³⁸

Martini Jelena; Vuokk. Näht. **Olonä Martini (Iivana Marttisen vaimo)** Kivijärvestä. Olona on joskus kirjoittanut nimensä Jelenaksi. Vuokkiniemessä ei ole Marttisä. (Martt. v. 1921).³⁹

Martinoff (Marttinen) Ivan, (Vuokkiniemi); Ruovesi, Visuvesi 1896; haarakauppa Väärinmäjä 1897; Ypäjän asema 1902, haarakauppa Marttilan pitäjän Isosorvasto, ilm. 02.07.1907. Myöhemmin Ivan Sergejffin liikkeessä Kajaanissa. Siirtyi vakuutusälälle.⁴⁰

Olonä eli Jelena, tytöistä nuorin (synt. 17.07.1883) valmistui opettajaksi Sortavalan seminaarista v.1900. Hän oli opettajana Taipaleessa, Latvajärvessä ja Kivijärvessä. Hänet nai v. 1901 samasta kylästä. **Malahvien Ontrein Iivana eli Iivo Marttini**, josta tulee puhe myöhemmin. Olona eli Jelena Marttinen muutti lopullisesti Suomeen v.1922, asui ensin Oulussa ja v:sta 1934 Helsingissä, viimeksi Paavo-nimisen poikansa luona. Hän kuoli 12.05.1971. - Olona Marttisen tytär opettaja Vivi Vuoristo ehti korkeaan ikään päässeeltä, muistinsa ihmeellisen hyvin säilyttäneeltä äidiltään panna talteen monia tietoja; niitä on paljon käytetty tämän Kivijärven kuvauksen hyväksi.

Joakkoni Olekseini lapset menestyivät hyvin. Mutta kukaan pojista ei asettunut Kivijärveen elämään, vaikka isä oli lapsiaan varten raivannut Kylänlahden taakse Ortjonvaaralle (kartassa n:o 36) peltoa ja rakentanut kaikki talon tarpeelliset rakennukset. »Ortjonvaaran» uudistalo jäi asumattomaksi, kuten alussa on kerrottu.⁴¹

Iivana Marttinen eli Iivo Marttini (synt. 1870) on tullut tunnetuksi ennen kaikkea kotiseutunsa henkisen perinteen taitavana ja tehokkaana tallentajana. Iivo lähti poikasena kotikylästä, oli jo 8-vuotiaana isänsä kanssa Suomessa laukunkannossa, kauppiana Ruovedellä, Ypäjällä ja Kajaanissa, ja vuodesta 1913 vakuutusälälä, viimeksi vakuutusyhtiö Salaman piiritarkastajana. Mutta aina ja kaikkialla hän pysyi karjalaisena patrioottina. Rajan umpeutumiseen saakka hän usein vieraili kotikylässään ja muuallakin Vienassa perinteentallennustyötä tehden. Iivo Marttisen muistiinpanoja on eniten Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistossa ja Kansallismuseon Kansatieteellisessä osastossa: kuvauksia rakennuksista ja asumisesta, elinkeinoista - laajimmin metsästyksestä ja kalastuksesta -, kulkuneuvoista, kansanomaisista käsitöistä ja pukeutumisesta, juhlista -erityisesti vienalaisista häistä -, elämäkäsista ja kisoista; näiden lisäksi satuja, tarinoita ja legendoja, uskomuksia, enteitä, tapoja, taikoja, eppisiä ja lyyrisiä muinaisrunoja, loitsuja, itkuvirsiä, sananlaskuja ja arvoituksia. Lisäksi häneltä on Karjalan sanakirjan arkistossa kolmattatuhatta vienalaista (enimmäkseen kivijärveläistä) sanamuistiinpanoa. Kansatieteellisissä kuvauksissaan Iivo Marttinen on käyttänyt suomea, mutta niissä on runsaasti murreilmauksia, jotka on alleviivattu ja useimmiten selitetty. Muu aines on kirjoitettu enimmäkseen saantipaikkakunnan murteella, ja kielitieteellisiin tarkoituksiin riittävän tarkasti. On syytä mainita, että Iivo Marttinen sai uhrautuvassa työssään suurta apua vaimoltaan Olonalta ja vaimonsa sisarelta Nasto Lesoselta. Iivo Marttinen kuoli 1934.⁴²

Marttinen Kirilä Ontronpoika

Kij.M.1.4.

Synt. n. 1865

Marttini Ontron poika **Kirilä** kuoli kauppatkalla ollessaan n. 20-vuotiaana Pielaveden puolessa lääkäriin vastaanottohuoneessa.⁴³

Marttinen Anni Ontrontyttö

Kij.M.1.5.

Edellisten lisäksi Ontrolla ja Mauralla ehti aikuiseksi tytär **Anni**, joka kuitenkin 17-vuotiaana hukkui Kivijärven Kylänlahteen.⁴⁴

Huovinen Moarie Vasseleintyttö (Marttinen)

Kij.M.3.1.

Synt. n. 1878, Kivijärvi

Puoliso: 1.1.6.4. Huovinen Riiko Iivananpoika

Kuj.H.4.

(Grigorij)
Synt. 1864, Kuivajärvi
Kuollut 16.05.1891, Kuivajärvi

N:o 314 Luvanantoaika 12.11.43, Huovinen Mari, työl. Synt. 5.4.1868. Kotipaikka Kivijärvi. ⁴⁵

Kivijärven Mari Huoviselta, >>Vasselein Manulta>> (Marttisen sukua), panin muistiin Karjalan luvun. ⁴⁶

Moarie eli Manu (synt. n. 1878) oli Kuivajärvässä vaimona **Riiko Iivananpoika Huovisella**, joka kuoli nuorena laukunkannossa ollessaan. Lapsia heillä ei ollut. Moarie palasi sitten Kivijärveen, jossa eli ainakin vielä v. 1942. ⁴⁷

Riiko Iivananpoika Huovisen vaimo oli Kivijärvestä Marttini Vasselein ja Olonan tyttö **Moarie** eli Manu. Lapsia heillä ei ollut. Riiko kuoli nuorena kauppatkalla. Manu odotteli miestänsä palaavaksi, ja kun hevonen vihdoinkin nousi pihalle, sanoivat että tuolla se on reessä. Manu nosti reen peitettä, ja alla makasi Riiko kuolleena. Kerrotaan Manun sanoneen, ettei hän enää mitään maailmassa pelkää sen hetken koettuaan. Mieheensä kuoltua Manu oli Parikkalassa, sitten Pohjanmaalla apteekkari Joukamon perheessä. Pohjanmaalla hän kääntyi körttiläisyyteen. Kun raja vielä oli auki, hän palasi kotikyläänsä Kivijärveen. Hänen kerrotaan olleen »oikein pakasija ta nakraja akka». Väinö Kaukonen haastatteli häntä hyvin tuloksin Kivijärvässä. 05.10.1942. ⁴⁸

Kostamus

Rugojeva Palaka Vasseleintyttö

(Palaga Vasiljevna)

Synt. n. 1882, Kivijärvi

Puoliso: Rugojev Miikkula Jyrkinpoika

(Nikolaj Rugojev)

Synt. n. 1875, Kostamus, Jyrkilä

Lapset: Olka, Nina ja Nikolai

Kij.M.3.2.

Kos.R.7.3.

Kostamus, v. 1910, Talo 229

Leski Ekaterina Aleks. Rugojeva 65 v.

Lapsi Jegora **Nikolaj 35 v.**

Vaimo Palagia Vasiljeva 28 v. ⁴⁹

Marttini Palaga Kivijärvi, Malahvien Vasselein tytär (kts. Rugojeff Palaka). ⁵⁰

Marttini Palaga; Kivij.

Vasselein Palaga; Vasselei ja Olona Marttisen tytär. V. 1901 18 v. vanha. Naimisissa: **Palaga Rugojeff**. ”Usein Palaga ja Manu päätäkauden juoksivat luokseni kertomaan joku muistamansa sananlaskun, ennen kuin se mielestä unohtuu” (I. Martt.) Elää vielä (v. 1921) kolmen lapsensa kanssa leskenä (mies kuoli n. v. 1916) Kostamuksessa. ⁵¹

Rugojeff Palaga; Kostamus, Vasselei ja Olona Marttisen tytär Kivijärvestä, v. 1903 oli 22-vuotias. Eli vuosia Ahvenanmaalla; mies oli laukkukauppias **Miikkula Rugojeff**, Neuvostovallan alkuaikana Palaga toimi opettajana Kostamuksen kyläkoulussa. Koulu toimi Hilattalan veljesten talossa (Jaakko Rugojev: Kostamus-runoa ja proosaa). ⁵²

Palaka oli naimisissa Kostamuksesta kotoisin olleen **Miikkula Rugojevin** kanssa. Miikkula oli Ahvenanmaalla laukunkannossa, perusti sitten sinne kaupan, ja Palakakin muutti Ahvenanmaalle. Kun Miikkula kuoli, Palaka lopetti kaupan ja palasi Kivijärveen. Kaikkiaan 11 vuotta Palaka eli Ahvenanmaalla. Hän oli Kivijärvässä ensimmäinen, joka osasi ruotsin kieltä. Hän opetti

kivijärveläisiä viljelemään juurikasveja. Kivijärvestä Palaka muutti perheineen miehensä kotikylään Kostamukseen, jossa Miikkulalla oli ollut maata ja rakennus. Ennen toista maailmansotaa Palaka joutui lähtemään Kemiin ja edelleen Tunkualle ja Karhumäkeen. Palakalla oli kaksi tytärtä ja yksi poika. Tytöt kuulemma ovat olleet Karjalassa opettajina, mutta pojasta ei ole tullut tietoja.⁵³

Timoni Miikkulan vaimo oli Olka, jonka vanhemmat olivat »Jyrin lesen poika» **Miikkula ja Marttisen Vasselein tytär Palaka** Kivijärven kylästä (Miikkulan ja Palakan muita lapsia olivat Nina ja Nikolai). Olkan isä Miikkula oli kauppias, ensin laukunkantaja, sitten perusti kaupan Ahvenanmaalle, jonne vei perheensäkin. Kun Miikkula kuoli, niin vaimo Palaka palasi lapsineen Karjalaan, ensin Kivijärveen, sitten miehensä kotikylään Kostamuksen Jyrkilään.⁵⁴

Alkoi toimia koulu suomen kielellä. Koulusivistyksen saanutta opettajaa ei ollut, vaan kylässä oli lukutaitoinen **Palaga Rugojeva** (Miikkulan leski), joka alkoi opettaa lapsia lukemaan ja kirjoittamaan. Koulua pidettiin kylällä, Hilattalan veljeksien vanhassa talossa. Ei se opiskelu siihen aikaan häviäviä ollut, vaan seki oli hyvä kun ei ollut parempaa.⁵⁵

Rugojev Nikolai Timofeinpoika 26. v. poistunut Kostamuksesta ennen 22.03.1922. (Mobilisoitu suomalaisten toimesta).⁵⁶

Ioilev Anni Vasseleintyttö

(Anni Marttinen)

Synt. 1885

Kuollut 1968

Puoliso: Ioilev Ivan

Synt. 1882

Kuollut 1971

Vihitty: 1904

Lapset: Outi ja Anni

Kij.M.3.3.

Marttini Anni Kivijärvi, v. 1910 oli n. 25-vuotias. Malahvien Vasselein nuorin tytär.⁵⁷

Marttini Anni; Kivij.

”Vasselein Anni.” Nuorin Vasselei Marttisen tyttäristä. ”Hänkin, teräväpäinen kuin on, on kerännyt muistiinsa melkoisen joukon pientä runoutta: taikoja, sananlaskuja jne.” Mennyt v. 1904 naimisiin Kivijärven koulussa toimineen venäläisen opettajan kanssa.⁵⁸

Ioileff Anni Kivijärvi, puoliso v:sta 1904 Kivijärven venäl. koulun opettaja Ivan Iljits Ioilev. – Anni kuoli 83 vuoden ikäisenä 1968, Ivan 89 vuoden ikäisenä 1971 (Muarie Ioileva-Karhun tiedonanto 16.09.1991). Kts Marttini Anni.⁵⁹

Anni meni 1904 naimisiin Kivijärven venäläisen koulun opettajan, Arkangelista tulleen **Ivan Iljits Ioilevin** kanssa. Anni opetti koulussa käsitöitä. Ivan ei osannut oikein karjalaa, mutta ymmärsi karjalankielistä puhetta. Usein sai tulkkina toimia perheen vanha »kuharkka» (keittäjä) Maura, joka oli oppinut venäjää ollessaan miehensä kanssa Pietarissa. Perhe oli valistunut. Heille tuli lehtiäkin, ainakin »Uusi Suometar» ja venäläinen aikakauslehti »Neva». Ivan oli opettajana Kivijärvestä ainakin 1. maailmansotaan saakka. Vielä v. 1957 tiedettiin hänen olleen elossa; Iivan Ioilev oli viimeksi ollut Uhtuassa kirjastonhoitajana. Annin tiedetään olleen elossa vielä v.1965. Ivanin ja Annin tytär **Outi** lienee sairaanhoitajattarena Uhtuassa. - Ivan Ioilevista ja Kiannosta Vivi Vuoristo kertoi seuraavan jutun: Kianto oli pororetellä Kivijärven kylässä, poikkesi koulullekin ja tarjosi porokyytiä kenelle hyvänsä kertomatta kuitenkaan millaista se kyyti on. Ivan Ioilev, täysin tottumaton ajaja, istuutui pulkkaan ja poro lähti juoksemaan. Koululta oli alamäki ja sitten äkkijyrkkä mutka ennen Torikanlampea. Mutkassa Ivan Ioilev lensi pulkasta hankeen, mutta poro vain mennä suihkasi Torikanlammelle.⁶⁰

Moarie Ioileva-Karhu kuoli Kostamuksessa 20.07.2004. Hän oli syntynyt 22.08.1915 Vuokkiniemen Kivijärven kylässä 1914. Vanhemmat olivat: äiti Malahvien Vasselein tytär Anni, sukuaan Marttisia ja isä kylän venäläisen koulun opettaja Ivan Iljits Ioilev, kotoisin Argangelista.

Muarie meni vuonna 1934 naimisiin naapurikylän pojan, latvajärveläisen Simana Karhun kanssa. Avioliitosta syntyi kolme lasta, joista kuitenkin kaksi pienintä, Viktor ja Vera, menehtyi raskaalla evakkomatalla Tseljabinskin alueella Itä-Urarilla. Lähtökiireessä mukaan tullut käsikäyttöinen ompelukone pelasti Moarien ja viisivuotiaan Vieno-tyttären.⁶¹

Marttinen Huoti Vasseleinpoika

Kij.M.3.4.

Vasselein poika **Huoti** oli kuollut nuorena.⁶²

Marttinen Miitrei Vasseleinpoika

Kij.M.3.5.

Synt. 1885

Suomeen salateitse 2.7.1938 tullut kivijärveläinen kolhoositalonpoika, metsänvartijana toiminut **Miitrei Vasilinpoika Marttinen** (s. 1885) kertoi Etsivän Keskuspoliisin Kajaanin osaston kuulusteluissa, että Kivijärven kylästä oli syksyyn 1937 mennessä karkotettu tai kadonnut useita perheen päämiehiä ja kokonaisia perheitäkin.⁶³

Marttinen Vasselei Iljanpoika

Kij.M.4.1.

Kivijärvi, Ilvesvaara

Ämmöni, siis äitini äiti, oli **Ijasen Vasselein tyttö Okku** Ilvesvaarasta. Ukkolan ukkoa en nähnyt, sillä hän oli jo kuollut.⁶⁴

Marttinen Huoti Iljanpoika

Kij.M.4.2.

Kivijärvi Ilvesvaara

Puoliso: 8.2.3. Lesonen ? Miihkalintyttö

Kij.L.3.

Kivijärvi, Poahkomienvaara (Napsu)

Huotin vaimo oli Napsun Miihkalin tytär; hän hirttäytyi.⁶⁵

Lesonen Okku Iljantyttö

Kij.M.4.3.

(Marttinen)

Kivijärvi, Ilvesvaara

Puoliso: Lesonen Huoti Hilipänpoika

Kij.L.1.1.

Kivijärvi, Kirilänvaara

Huoti, joka nai **Iljan Okun** Ilvesvaarasta.⁶⁶

Okun nai **Hilipän Huoti** Kirilänvaaralle.⁶⁷

Kivijärvi Talo 40

Ilvesvaara, Kauronen

RettijevVarvana Iljantyttö

Kij.M.4.4.

(Marttinen)

Kivijärvi, Ilvesvaara

Puoliso: 1.1.5. Ranne Ohvo Iivananpoika

Toj.R.5.

(Otto Ivanovitsh Rettijev)

Synt. 1881, Kivijärvi

Kuollut 06.03.1838, Petroskoi

Lapset: Huoti, Matti ja Jouki

Kotitilalle jäivät Jehhimä, Ohvo ja Matti. Jehhimä kävi jo nuoresta pitäen sumptsankannossa Suomessa, kun taas Ohvo ja Matti viljelivät kotitilaa.⁶⁸

Ohvo, jonka vaimo oli Malahvien Iljan tytär Varvana. Vanhalla Kaurosen paikalla asuivat pojat Ohvo ja (Suomeen muuttoonsa saakka) Jehhimä.⁶⁹

Marttinen Miitrei Iljanpoika
Kivijärvi, Ilvesvaara

Kij.M.4.5.

Matti asteli Kaurosen pellolla ja otti multaa koraansa ja mielti jokohan olisi kylvöaika. Jokohan naapurissa Illän Miitreikin oli pelloillaan samassa puuhassa?⁷⁰

Marttinen Matti Riionpoika
(Matvei Grigorjevitsh Martynov)
Synt. 1868, Kivijärvi
Kuollut 22.04.1938, Karhumäki

Kij.M.6.1.

Puoliso: 1.1.2. Remsu Outi Iivanantyttö
Kivijärvi, Poahkomienvaara
Lapset: Santra, Vasselei

Kij.2.

Outi, joka oli naimisissa Kivijärvässä Malahvien Riion Matilla.⁷¹

Matti nai Joakon Iivanan Outin Poahkomienvaarasta. Yksi Matin ja Outin tyttärinä oli Santra, joka on ollut opettajana Vuolijoella, mutta on nyt eläkkeellä (Santran sisaria elää Venäjällä).⁷²

Uhrien nimet kirjoitetaan Muistokirjaan
Kalevalan Piiri
Kivijärven kyläneuvosto
Kivijärvi

Martynov Matvei Grigorjevitsh – synt. 1868 Kivijärvässä, karjalainen, puolueeseen kuulumaton, kolhoosilainen. Vangittu 16.01.1938, tuomittu SNTL:n NKVD:n päätöksellä pykälän 58-6 perusteella 28.03.1938 ammuttu 22.04.1938 Karhumäessä. Rehabilitoitu Karjalan prokuraattorin päätöksellä 06.06.1989.⁷³

Karjalan ASNT: valtion turvallisuuskomitean antama luettelo vuosina 1988-1989 rehabilitoiduista.

Kalevalan piiri
n:o 1399 Martynov Matvei Grigorjevits synt. 1868 Karjala, Kivijärvi. Viimeinen työpaikka: Kivijärvi, kolhoosilainen. Kuollut 1938.⁷⁴

Martynov Matvei Grigorjevits, s. 1868 Kivijärvi, karjalainen, kolhoosityöläinen, vangittu 16.1.1938, ammuttu 22.4.1938 Sandarmohissa.⁷⁵

Marttinen Poavila Riionpoika
Puoliso: Hilma
Loimaa

Kij.M.6.2.

Poavilan vaimo Hilma oli Loimaalta.⁷⁶

Marttinen Iivana Riionpoika
(Juho)

Kij.M.6.3.

Synt. 20.06.1890, Kivijärvi

Kuollut 1969, Mänttä

Puoliso: Laine Anna

Marttinen Juho oli syntynyt Vuokkiniemen Kivijärven kylässä 1890. Hänen vanhempansa olivat Risto (Riiko) Marttinen ja Iro, o.s. Lesonen. Kävi kansakoulun ja suoritti myöhemmin useita liikealan kursseja.⁷⁷

Marttinen Juho, Mänttä (Vuokkiniemi 20.06.1890). Kauppa-alalla v:sta 1905, kauppamatkustajana ja myyjänä. Mäntässä yhdessä vaimon kanssa kangas-, lyhyttavara- ja kirjakauppa T:mi Anni Siren v:sta 1933.⁷⁸

Iivanan eli **Juho Marttisen** vaimo oli **Anna Laine**. Iivana Marttinen kuoli hyvin varakkaana Mäntässä v. 1969.⁷⁹

Kivijärvi Talon 12

Kylä

(Jaakkonen Poavila)

Lesonen Iro Riiontyttö

Kij.M.6.4.

(Marttinen)

1 Puoliso: Lesonen Poavila Olekseipoika

Kij.L.4.1.

Synt. n. 1865, Kivijärvi, Kylä

2 Puoliso: 7.2. Lesonen Ipatti Kirilänpoika

Kij.L.2.

Synt. n. v.1872

Kivijärvi Kirilänvaara

Lesoni Iro Kivijärvi, Malahvien Riion tytär, Poavila L :n vaimo.⁸⁰

Lesoni Poavila Kivijärvi, Juakkoni Oleksein vanhin poika.⁸¹

Poavilan kuoltua Iro oli mennyt Kirilänvaaraan Kirilän Ipatille toiseksi vaimoksi.⁸²

Lesonen Ipatti Kivijärvi, Kirilän Hilipän akan Iron poika.⁸³

Iro oli ensin naimisissa Joakkosen Poavilan kanssa ja Poavilan kuoltua Kirilän Ipatin kanssa Kirilänvaaralla.⁸⁴

Lesonen Ipatti; Kiv.

Kirilänvaarasta; kuollut Järveläiseltä Lukan Iivanalta Paahkomienvaarasta; ks. Lukkani Iivana. Ipatti elää vielä (v.1921). On metsämies. Taikoja mielellään kertoo ja niihin uskoo.⁸⁵

Kirilän Ipatti oli syntynyt n. v.1872. Hän oli elossa vielä toisen maailmansodan aikana. »Hän eli muurarina ja kaikenlaisen sekatyön tekijänä, suutaroitu, veisti ja teki kaikenlaista.» Ipatti oli iso mustapartainen mies. Hänen ensimmäinen vaimonsa oli Hietajärvestä, toinen oli Joakkosen Poavilan leski Malahvien Riion Iro.

Kirilän Ipatti oli Kostamuksen tiellä Kivijärven viimeinen talo.Siitä alkoi Kostamukseen päin mahtava selkonen, peräti 40 virstaa. Välillä oli niittyjä, oli mm. Marttisen niityt ja Livojoen niityt.⁸⁶

Seuraava asumus oli Joakkosen Poavilan talo (kartassa n:o 12) »Huttusen autivossa». Paikalla oli ennen ollut Huttusen talo; »Huttusen akka» asui lopulta Malahvien Riion luona »elättinä» ja antoi maansa Riiole.⁸⁷

Poavilan ensimmäinen vaimo oli Tanilaisen Jyrin tyttö Marppa Iivesvaarasta (Poavilan talo kartassa n:o 12). Marppa oli liikenainen (kuten toinenkin Kivijärven emäntä, Konstun Omelien vaimo), teki kauppaa Tollonjoella, Venehjärvessä., Oajuolahdessa ym. pikku kylissä, joissa myi »soaproavaa», ts. teetä, sokeria, rinkeleitä, vaatetavaraakin. Myytävät tavaransa hän osti Munankilahden Rotkasta ja Akonlahden Maksimaisesta. Marppa kuoli keuhkotautiin. Poavilan toinen vaimo oli Malahvien Riion tyttö Iro Kivijärvestä. Poavila ei käynyt laukunkannossa, mutta hän kaupitsi karjaa: osti karjaa kylistä ja myi Ouluun. Poavila »matkautti lehmät», ts. teki taiat matkan onnistumiseksi; näitä talkoja Vivi Vuoristo kuuli äidiltään ja merkitsi muistiin. Kivijärvestä käytiin muuten talvisin paljon Oulussa. Poavilan kuoltua Iro oli mennyt Kirilänvaaraan Kirilän Ipatille toiseksi vaimoksi.⁸⁸

Marttinen Anni Riiontyttö

Kij.M.6.5.

Puoliso:

Kostamus

Anni oli nuorena tyttönä lastenhoitajana Iivo ja Olona Marttisella Ypäjällä, oppi hyvin lukemaan suomea, oli naimisissa Kostamuksessa.⁸⁹

Marttinen Niilo Iivonpoika

Kij.M.1.3.1.

Synt. 17.01.1903 Ypäjällä

87 vuotta täytti 17.01.1990 toimistopäälikkö **Niilo Marttinen** Helsingissä. Hän on syntynyt Ypäjällä, missä vanhemmat Olga ja Iivo Marttinen tuohon aikaan pitivät kauppaa. Lapsuusvuotensa hän vietti Vuokkiniemen Kivijärvessä, minne perhe muutti vuonna 1909 isän jäädessä Kajaaniin kauppahommiin.⁹⁰

Marttinen Paavo Iivonpoika

Kij.M.1.3.2.

Martinoff Paavo, (Vuokkiniemi); Koski TI 1914. Haarakauppa Kosken Isosorvastoon kylässä, ilm. 12.09.1919.⁹¹

Vuoristo Vivi Iivontyttö

Kij.M.1.3.3.

(Marttinen)

Synt. 27.11. 1905

Marttinen Viivi, s. 1905 Vuokkiniemi.⁹²

85 vuotta täytti 27.11.90. Lahdessa opettaja **Vivi Vuoristo o.s. Marttinen**. Hän on seuramme kunniajäsen ja Karjalan Heimon uuttera avustaja vuosikymmenien ajalta.

Vivi Vuoriston sukujuuret ovat Vienan-Karjalassa, pienessä Kivijärven kylässä Vuokkiniemen pitäjässä. Siellä hän vietti lapsuus- ja nuoruusvuotensa. Hänen isänsä oli vienalaisperinteen tunnetuin maallikkokerääjä Iivo Marttinen – karjalaisittain Malahvien Onttron Iivana – ja äitinsä Olona o.s. Lesonen, kylän patriarkan, Juakkosen Olekseinin tytär.⁹³

Marttinen Santtu Iivonpoika

Kij.M.1.3.4.

(Aleksander)

Synt. 20.12.1908, Ypäjällä

Joulupäivän kirkkaudessa tuli äkillinen kutsu toiselle Kivijärven kuulun Juakkosen suvun jäsenelle Aleksander (Santtu) Marttiselle. Hän oli syntynyt 20. päivänä joulukuuta 1908, Ypäjällä, missä hänen vanhenpansa Iivo ja Olona Marttinen toimivat kauppiaina. Välillä hän asui useita vuosia Kivijärvessä, koti-Karjalassa, kunnes suku vuonna 1922 muutti Suomeen.

Päivätyönsä Santtu Marttinen suoritti kuitenkin Helsingissä toimien alkoholiliikkeen palveluksessa eläkeikänsä asti. – Saatoimme rakkaan veljemme haudan lepoon 12. päivänä tammikuuta.⁹⁴

Marttinen Sandra Mattintyttö

Kij.M.6.1.1.

Synt. n. 1895

Marttini Sandra; Kivij.

Riion Matin tytär; runonkerääjä I. Marttisen serkku; v. 1911 15-16 v. vanha. Kesällä v. 1911 keräsi M. tältä serkultansa ja vaimonsa sedän tyttäreltä, Petrin Annilta, jotka mollemmat olivat n. 15-16 vuoden ikäiset, jolloin nämä kilvan kertoivat, mitä tiesivät. ”Tytöt, molemmat nerokkaan näköiset ja sanasatkauksilla varustetut, leikillisesti sanoivat: no kunhan antanet viisi kopeikkua, jotta suamma kuklaset (nuket), niin suat kirjuttua jos koko yön meiltä starinua ja tietohuksie.” Sandra M. ilmoittanut kuulleensa äidinäidiltään. Juakon-Iivanan akalta. Sandra M. on v. 1921 suorittanut kansak.-opettajatartutuksen Sortavalan seminaarissa ja kuuleman mukaan mennyt naimisiin erään itäsuomalaisen rakennusmestarin kanssa.⁹⁵

Matti nai Joakon Iivanan Outin Poahkomienvaarasta. Yksi Matin ja Outin tyttäristä oli **Santra**, joka on ollut opettajana Vuolijoella, mutta on nyt eläkkeellä (Santran sisaria elää Venäjällä).⁹⁶

Kalevalan piirin avioliittotalossa vihittiin 26. maaliskuuta 1997 Kepan lastentarhan opettaja-johtaja Galina Kokko ent. Kuzmin ja rakennusmestari Mauri Oskari Lappalainen Kajaanista.

Galina on karjalaisperheen tytär; isä Iivana Kokko ja äiti Jouki Lesonen. Maurin äiti **Aleksandra Lappalainen o.s. Marttinen** oli syntynyt Vuokkiniemen Kivijärven kylässä v. 1896. Hän valmistui opettajaksi Sortavalan seminaarista v. 1914. Ensimmäinen työpaikka oli Hiitolan kunnan Raivattalan koulussa, toinen Kirvun huopatehtaan koulussa. Kirvusta hän siirtyi Vuolijoen kunnan Vuottolahden Itäpiirin koulun vakituiseksi opettajaksi. Koulu toimi 1950-luvulle saakka Kukkonien talon suuressa pirtissä. Aleksandra kuoli 80 vuoden iässä v. 1976.⁹⁷

Marttinen Vasselei Mattinpoika

Kij.M.6.1.2.

Eihän meitä Juakkosen Olekseini vunukoita täällä enää ole kuin Kaksi: Puavila-enon **Anni**, joka miehensä **Malahvien Riijon Matin Vasselein** kanssa viettää vanhuutensa päiviä Kepan asutuksessa.⁹⁸

Kivijärvi Talo 26

Marttisenvaara

Marttinen Timo

Kij.M.1.

Lapset: Stepanie

Marttisen suvun kantaisän pojanpoika **Timo** asui Marttisenvaaralla (kartassa n:o 26). Timon tytär oli *Stepanie*. Stepaniella oli ainakin lapset Petri ja Nasto. Petri kuoli nuorena. Nasto otti miehen Kuivajärvestä, ja niin tuli Huovisia Kivijärven kylään. Nasto ja hänen äitinsä Stepanie kuolivat »atroatavuotena» 1918.⁹⁹

Huovinen Stepanie Timontyttö

Kij.M.1.1.

(Marttinen)

Puoliso: Huovinen

Kuj.H.

Kuivajärvi

Lapset: Petri ja Nasto

Marttisenvuoran **Stepanie** Kivijärvi, Iivo Marttisen täti. Kuoli 1918. ¹⁰⁰

Kuivajärvestä kaksi **Huovista** (Vasselein Manun mies ja Marttisenvuoran **Stepanien** mies). ¹⁰¹

Huovinen Petri

Kij.1.1.1.

Petri kuoli nuorena. ¹⁰²

Huovinen Nasto Puoliso: Huovinen Kuivajärvi

Kij.1.1.2.

Nasto otti miehen Kuivajärvestä, ja niin tuli **Huovisia** Kivijärven kylään. Nasto ja hänen äitinsä **Stepanie** kuolivat »atroatavuotena» 1918. ¹⁰³

Muistan, kun eräänä talvena nuoriso sai tanssipaikea Marttisenvuoran **Riiko Huovisen** isosta pirtistä. Riiko itse oli silloin Muurmannin rautatietä rakentamassa. ¹⁰⁴

Lähdeluettelo:

- ¹ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1101.
- ² Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ³ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1116.
- ⁴ Virtaranta, Helmi 1975: Castrenianumin Toimitteita 12, Vienan runonlaulajia ja tietäjiä, s. 53.
- ⁵ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 230.
- ⁶ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 1. s. XXXVII.
- ⁷ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ⁸ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ⁹ Pöllä, Matti 2001: Vienankarjalainen perhelaitos 1600-1900, s. 211. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura Helsinki 2001. ISSN 0355-1768. ISBN 951-746-242-5. RT-print Oy, Pieksämäki 2001.
- ¹⁰ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 230-131.
- ¹¹ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1132-1134.
- ¹² Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1134-1135.
- ¹³ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 234.
- ¹⁴ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1158.
- ¹⁵ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 197.
- ¹⁶ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 244.
- ¹⁷ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ¹⁸ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 242.
- ¹⁹ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ²⁰ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1136.
- ²¹ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1134.
- ²² Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 231.
- ²³ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 233.
- ²⁴ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 234.
- ²⁵ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 249-250.
- ²⁶ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 241.
- ²⁷ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 220.
- ²⁸ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 234.
- ²⁹ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1132.
- ³⁰ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ³¹ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ³² Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ³³ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 234.

-
- ³⁴ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 231.
- ³⁵ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1163.
- ³⁶ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 231.
- ³⁷ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 56-57.
- ³⁸ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ³⁹ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1132.
- ⁴⁰ Vuoristo Sakari. Suvulta Suvulle II, s. 225. Suomessa kauppiaina toimineita Vienan ja Aunuksen miehiä.
- ⁴¹ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 227.
- ⁴² Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 231-232.
- ⁴³ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 232.
- ⁴⁴ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 232.
- ⁴⁵ Asmo Kallio; Sähköposti, 05.03.2006. Ohessa Vuokkiniemessä olevat siviilit syyskuussa 1943 (ja huoltoväkeä).
Marginaaleissa on merkintöjä, että henkilöistä on luonnollisesti valokuvat, mutta niihin ei Sota-arkiston virkailijat osanneet antaa mitään vinkkejä. SA:n tuloluettelot T - 568/79)
- ⁴⁶ Kaukonen Väinö. 1984. Kansanrunon Kauko-Karjalaa ja Kalevalan synty, s. 74. WSOY:n graafiset laitokset, Porvoo 1984. ISBN 951-0-12096-0. 233 sivua.
- ⁴⁷ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 232-233.
- ⁴⁸ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 65.
- ⁴⁹ Pölla, Matti. Petroskoin Arkisto: Kostamuksen kylän rippikirja v. 1910
- ⁵⁰ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ⁵¹ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1135.
- ⁵² Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 244.
- ⁵³ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 233.
- ⁵⁴ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 252.
- ⁵⁵ Jaakko Rugojev ja Pauli Leontjev. Kostamus Ruonoa ja Proosaa, s. 56.
- ⁵⁶ Kostamuksen ja Kontokin historiasta (Petroskoin kirjasto) käänös Lilja Karvonon.
- ⁵⁷ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ⁵⁸ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1132.
- ⁵⁹ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 241.
- ⁶⁰ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 233.
- ⁶¹ Karjalan Heimo n:o 7-8/2004, s. 112.
- ⁶² Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 233.
- ⁶³ Vuoristo, Sakari (2006), Suuri Terrori. s. 405. Teoksessa Tupenkolahuttajien mailla – Vuokkiniemi esihistoriasta toiseen maailmansotaan; (Toimittanut Paajaste, Kai, 2006.)
- ⁶⁴ Lesojev, Santeri. Kotikyläni vaarojen liepeillä, Miikkulaisen Santeri muistelee, osa 1. Karjalan Heimo n:o 1-2/2004, s. 5.
- ⁶⁵ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 250.
- ⁶⁶ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 244.
- ⁶⁷ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 250.
- ⁶⁸ Vuoristo, Vivi 1983: Ikävä Omia Maita, s. 97 Muisteluksia vanhasta Vienan-Karjalasta.
- ⁶⁹ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 249.
- ⁷⁰ Karjalan Heimo n:o 11-12/1977, s. 222. Vivi Vuoristo: Kivijärveläisiä kauppiassukuja Vienassa.
- ⁷¹ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 248.
- ⁷² Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 234.
- ⁷³ Vienan Viesti: n:o 4/Helmikuun 20.pnä 1998.
- ⁷⁴ Carelia n:o 8/1991, s. 179.
- ⁷⁵ Paajaste, Kai, 2006. Tupenkolahuttajien mailla – Vuokkiniemi esihistoriasta toiseen maailmansotaan; Sakari Vuoristo: Suuri Terrori. s. 411.
- ⁷⁶ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 234.
- ⁷⁷ Karjalan Heimo n:o 3-4/1990, s. 37.
- ⁷⁸ Vuoristo Sakari. Suvulta Suvulle II, s. 226. Suomessa kauppiaina toimineita Vienan ja Aunuksen miehiä.
- ⁷⁹ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 234.
- ⁸⁰ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 242.
- ⁸¹ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 242.
- ⁸² Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 223.
- ⁸³ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 242.
- ⁸⁴ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 234.
- ⁸⁵ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1121.
- ⁸⁶ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 244.
- ⁸⁷ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 239.
- ⁸⁸ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 223.
- ⁸⁹ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 234.

-
- ⁹⁰ Karjalan Heimo n:o 1-2/1990, s. 22.
- ⁹¹ Vuoristo Sakari. Suvulta Suvulle II, s. 225. Suomessa kauppiaina toimineita Vienan ja Aunuksen miehiä.
- ⁹² Karjalan Heimo n:o 3-4/1989, Impilahden opisto 1923-1924.
- ⁹³ Karjalan Heimo n:o 11-12/1990, s. 214.
- ⁹⁴ Karjalan Heimo n:o 1-2/1982, s. 24, Tuonilmaisii ovat siirtyneet.
- ⁹⁵ Suomen Kansan Vanhat Runot 1. Vienan Läänin Runot 4. s. 1136.
- ⁹⁶ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 234.
- ⁹⁷ Karjalan Heimo n:o 1-2/1998, s. 24. Tapahtui omassa piirissä.
- ⁹⁸ Karjalan Heimo n:o 11-12/2005, s.153. Sakari Vuoristo; Sukutietoutta ja kylähistoriaa Iikan Matin kirjeiden kertomana.
- ⁹⁹ Virtaranta, Helmi 1975: Castrenianumin Toimitteita 12, Vienan runonlaulajia ja tietäjiä, s. 53.
- ¹⁰⁰ Vuoristo, Sakari 1992: Iivo Marttinen Vuokkiniemen Kansanperinteen Suurkerääjä, s. 243.
- ¹⁰¹ Virtaranta, Pertti 1972: Polku Sammui, s. 217.
- ¹⁰² Virtaranta, Helmi 1975: Castrenianumin Toimitteita 12, Vienan runonlaulajia ja tietäjiä, s. 53.
- ¹⁰³ Virtaranta, Helmi 1975: Castrenianumin Toimitteita 12, Vienan runonlaulajia ja tietäjiä, s. 53.
- ¹⁰⁴ Punalippu myöh. Carelia n:o 4/1986, s. 17.